

GEMEENTE GROBBENDONK

UITTREKSEL UIT DE NOTULEN VAN DE GEMEENTERAAD

ZITTING VAN 23 OKTOBER 2025

Dit document is digitaal ondertekend.

Namens de gemeenteraad:

algemeen directeur,

Daan Ceulemans

voorzitter,

Valérie Caers

Aanwezig: Valérie Caers, voorzitter
Marianne Verhaert, burgemeester
Brent Wouters, Paulien Vervoort, Johan Verhaegen, Lorenz Boen, Martine Taelman, schepenen
Lut Cateau, Ronny Gorremans, Els Beullens, Natalie Moens, Peggy Goormans, Guy Echelpoels, Bart Wagemans, Wendy Overbeeke, Robbe Pauwels, Sylvain Weyers, Emma Van Meensel, Rigo Smidts, Patrick De Beuckelaer, raadsleden
Daan Ceulemans, algemeen directeur

Verontschuldigd: Gino Van der Elst, raadslid,

Afwezig:

Team Secretariaat: Erfgoed en cultuur Zuiderkempen - samenwerking en statutenwijziging - goedkeuring

DE GEMEENTERAAD

MOTIVERING

Relevante voorgeschiedenis, feiten en context

De Vlaamse overheid voorziet verschillende instrumenten om intergemeentelijk samen te werken rond cultureel erfgoed (erfgoedcel), onroerend erfgoed (intergemeentelijk onroerenderfgoeddienst, kortweg IOED) en bovenlokale cultuur (cultuurregio).

Momenteel bestaan er in de bredere regio verschillende intergemeentelijke structuren waarbinnen lokale besturen samenwerken rond deze drie thema's: Kempens Karakter, de Merode, Berg en Nete, Neteland en IGEMO.

Kempens Karakter is een intergemeentelijk samenwerkingsverband in de vorm van een projectvereniging. De projectvereniging telt 12 gemeenten: Berlaar, Grobbendonk, Heist-op-den-Berg, Herentals, Herenthout, Hulshout, Lier, Lille, Nijlen, Olen, Putte en Vorselaar. De projectvereniging telt twee deelwerkingen: cultureel erfgoed en onroerend erfgoed. Grobbendonk, Herentals, Herenthout, Olen en Vorselaar zijn aangesloten voor beide deelwerkingen. Heist-op-den-Berg, Hulshout, Lier en Nijlen zijn enkel aangesloten voor de werking van de erfgoedcel.

De Merode is een intergemeentelijk samenwerkingsverband in de vorm van een projectvereniging. De projectvereniging telt zeven gemeenten: Aarschot, Herselt, Hulshout, Laakdal, Scherpenheuvel-Zichem, Tessenderlo en Westerlo. De projectvereniging telt drie deelwerkingen: cultureel erfgoed, onroerend erfgoed en bovenlokale cultuur. Herselt en Westerlo zijn aangesloten voor de drie deelwerkingen. Hulshout is aangesloten voor de werking van de IOED en de cultuurregio.

Berg en Nete is een intergemeentelijk samenwerkingsverband in de vorm van een projectvereniging. De projectvereniging telt drie gemeenten: Berlaar, Heist-op-den-Berg en Nijlen. De projectvereniging telt enkel een deelwerking rond onroerend erfgoed.

Neteland is een intergemeentelijk samenwerkingsverband in de vorm van een projectvereniging. De projectvereniging telt vijf gemeenten: Grobbendonk, Herentals, Herenthout, Olen en Vorselaar. De projectvereniging werkt intensief samen op vlak van 44 thema's. Op vlak van de bovenstaande beleidsdomeinen is er een gesubsidieerde deelwerking rond bovenlokale cultuur die voor hen onder vrijetijd valt.

IGEMO is een intergemeentelijk samenwerkingsverband in de vorm van een dienstverlenende organisatie. De organisatie telt twaalf gemeenten in de referentieregio Rivierenland en telt verschillende deelwerkingen, waaronder cultureel erfgoed en onroerend erfgoed. Lier is bij IGEMO aangesloten voor de werking van de IOED.

Voor de werking van de erfgoedcel, de IOED en de cultuurregio ontvangen deze samenwerkingsverbanden allemaal werkingssubsidies van de Vlaamse overheid. Die werkingssubsidies worden telkens toegekend voor een periode van 6 jaar. De huidige werkingssubsidies van de Vlaamse overheid lopen voor de erfgoedcellen, de IOED's en de cultuurregio's tot en met 2026. De nieuwe beleidsplannen voor de periode 2027-2032 moeten worden ingediend voor 15/1/2026 voor de IOED en tegen 1/4/2026 voor de cultureel erfgoedcel en de cultuurregio.

Referentieregio

De nieuwe aanvragen en dus de werkingen moeten in principe conform de referentieregio's zijn, al kan er wel een afwijking op die referentieregio's worden gevraagd aan de Vlaamse regering.

De impact van de regiovorming op de bestaande werkingen is bijzonder groot. Kempens Karakter telt twaalf gemeenten, waarvan er zeven in de regio Kempen en vijf in de regio Rivierenland vallen. Cultuur en Erfgoed de Merode telt zeven gemeenten, waarvan er vier in de regio Kempen, twee in de regio Oost-Brabant en één in de regio Limburg vallen.

Grobbendonk, Herentals, Herenthout, Herselt, Hulshout, Olen, Vorselaar en Westerlo behoren tot de referentieregio Kempen. Heist-op-den-Berg, Lier en Nijlen behoren tot de referentieregio Rivierenland.

Inhoudelijke decreetwijzigingen

Niet alleen het regiodecreet beïnvloedt de huidige intergemeentelijke samenwerking rond onroerend erfgoed, cultureel erfgoed en cultuur. Ook andere vernieuwde decretale kaders hebben een impact op de nieuwe beleidsperiodes. Dit geldt in het bijzonder voor de IOED-werkingen en de cultuurregio's.

Voor de huidige IOED's zijn er twee bepalingen uit het 'decreet van 10 juni 2022 tot wijziging van onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013' die een belangrijke impact hebben. Enerzijds wordt de minimale schaalgrootte van een werkingsgebied verhoogd naar 100.000 inwoners of 250km². Voorheen volstond een samenwerking van minstens drie gemeenten. Hierdoor voldoen de werkingsgebieden van IOED Land van

Nete en Aa (zes gemeenten) en IOED Berg en Nete (drie gemeenten) niet langer aan de nieuwe eisen. Ook de Merode kon niet verder zonder Aarschot omwille van deze vereiste.

Anderzijds wordt de financiering vanuit de lokale besturen voortaan geregeld volgens het principe van '1 euro voor 1 euro' met een minimum van 120.000 euro vanaf 2027. Voorheen golden er geen richtlijnen voor. De Vlaamse werkingssubsidie bedraagt 120.000 euro. Deze wordt jaarlijks geïndexeerd.

Het bovenlokaal cultuurdecreet van 8 maart 2024 stelt voor de cultuurregio's de minimale schaalgrootte gelijk aan die van de erfgoedcellen, namelijk een werkingsgebied van minstens 85.000 inwoners. (Voorheen waren 4 aaneengesloten gemeenten voldoende.) Het werkingsgebied van de cultuurregio Neteland is daardoor te klein en ook de Merode had in de toekomst Aarschot nodig om hieraan te voldoen. Er is wel een overgangsmaatregel in het decreet op basis waarvan je nog 1 legislatuur zou kunnen verder werken maar vanaf 2032 dienen alle samenwerkingsverbanden minimaal 85.000 inwoners te bedienen. De gemeenten hebben aangegeven meteen voor een duurzaam scenario te willen kiezen.

De jaarlijkse Vlaamse werkingssubsidie bedraagt vanaf 2027 voor de cultuurregio's maximum 0,9 euro per inwoner, met min. van 100.000 euro per werkjaar. De lokale besturen moeten samen 75% van de Vlaamse werkingssubsidie bijdragen. De subsidie zal vanaf 2027 wel geïndexeerd worden.

Naast deze kwantitatieve criteria zijn er ook enkele inhoudelijke wijzigingen. De belangrijkste hiervan is de opdracht aangaande de kleinschalige projectsubsidies van Vlaanderen. De cultuurregio's moeten deze aanvragen voor de eigen regio inhoudelijk beoordelen. Hierdoor kunnen alleen verenigingen waarvan de gemeente deel uitmaakt van een intergemeentelijke samenwerking rond cultuur, beroep doen op deze Vlaamse subsidielijn.

Voor de werking van de erfgoedcellen zijn er in principe geen grote veranderingen op vlak van minimale schaalgrootte en financiële bijdrage vanuit de lokale besturen, met name 85.000 inwoners en een bijdrage van 0,4 à 0,5 euro per inwoner. De Vlaamse werkingssubsidie bedraagt 300.000 à 350.000 euro, afhankelijk van de beoordeling van de aanvraag.

Naar een gedragen oplossing

Sinds het najaar van 2022 zijn de betrokken projectverenigingen gestart met de zoektocht naar een gedragen oplossing voor de toekomstige intergemeentelijke samenwerkingen rond cultureel erfgoed, onroerend erfgoed en bovenlokale cultuur. Hierbij werd getracht om maximaal rekening te houden met de nieuwe krijtlijnen vanuit Vlaanderen. Volgende uitgangspunten waren belangrijk voor de betrokken lokale besturen en projectverenigingen:

- streven naar oplossing voor iedereen;
- streven naar maximale continuïteit met bestaande werkingen en dynamieken;
- ruimte creëren voor het gemeenschappelijke verhaal én voor de specifieke noden, accenten en identiteit van elke gemeente;
- optimaliseren van middelen en dienstverlening;
- streven naar ideale schaalgrootte voor elke deelwerking;
- rationaliseren van structuren.

Er lagen 3 scenario's op tafel:

- Scenario 1: Volledig regioconform samenwerken. Dus 1 projectvereniging met de 8 gemeenten in regio Kempen en 1 projectvereniging met de 3 gemeenten in regio Rivierenland. Dit scenario is de facto niet haalbaar en werkbaar voor de 3 gemeenten in regio Rivierenland. Projectvereniging met 3 heeft onvoldoende draagkracht en is budgettair niet haalbaar. Bovendien is de kans op Vlaamse werkingssubsidies voor een aanvraag voor een erfgoedcel met 3 gemeenten bijzonder klein.
- Scenario 2: Met alle 11 gemeenten samen een afwijking op de referentieregio's aanvragen voor de 3 deelwerkingen. Ook dit scenario is de facto niet haalbaar en werkbaar. De kans op goedkeuring van de afwijking is klein, omdat we nu reeds weten dat we op een negatief advies voor de IOED zullen botsen. Dit scenario hanteert ook geen werkbaar schaal voor de IOED. De huidige dienstverlening en nabijheid kunnen op die manier niet worden verdergezet. De schaal is te groot voor de middelen die we met 1 IOED genereren. Daarnaast is er momenteel nog geen draagvlak bij de 3 gemeenten van Rivierenland voor een samenwerking binnen deze constellatie voor bovenlokale cultuur.
- Scenario 3 of 'voorkeurscenario Zuiderkempen':
  - 1 projectvereniging met

- 2 regioconforme IOED's (8 gemeenten regio Kempen en 3 gemeenten regio Rivierenland),
- 1 regioconforme cultuurregio (8 gemeenten regio Kempen)
- en 1 regiogrensoverschrijdende erfgoedcel (11 gemeenten)
- We vragen dan enkel een afwijking aan voor de erfgoedcel.

Met het voorkeurscenario Zuiderkempen komen we tot een goede oplossing voor alle betrokken lokale besturen. Met het oog op een optimale dienstverlening en een efficiënte inzet van middelen realiseren we een doorgedreven rationalisering van de intergemeentelijke structuren en stemmen we de deelwerkingen rond cultureel erfgoed, onroerend erfgoed en bovenlokale cultuur maximaal op elkaar af. We conformeren ons grotendeels aan de referentieregio's, zonder hierbij voorbij te gaan aan de bestaande dynamieken en de bestaande gedeelde identiteit in de Zuiderkempen.

Juridische structuur

In het scenario Zuiderkempen wordt er geen nieuwe structuur opgericht. Administratief kan best de juridische structuur van projectvereniging Kempens Karakter worden behouden en aangepast. De statuten moeten nog in 2025 worden aangepast, in functie van de naamsverandering, de toetreding van de gemeenten Herselt en Westerlo, de toevoeging van een deelwerking rond bovenlokale cultuur en een verlening van de projectvereniging. Begin 2027 zullen de statuten opnieuw moeten worden aangepast, in functie van de uitstap van de gemeenten Berlaar, Lille en Putte. De Raad van Bestuur van de projectvereniging keurde de aanpassing van de statuten een eerste keer goed op 28 augustus 2025.

De projectvereniging Kempens Karakter werd op 16 november 2007 opgericht voor de periode 2008-2013 en vervolgens verlengd voor de periode 2014-2019, vervolgens opnieuw voor de periode 2020-2025, en vervolgens opnieuw voor de periode tot en met 2026. De projectvereniging kan opeenvolgende keren opnieuw verlengd worden voor een periode van maximum 6 jaar, indien dit de unanieme wil is van de deelnemende gemeenten. Tijdens die periode is geen uittreding mogelijk. De projectvereniging moet opnieuw worden verlengd door de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten voor de periode 2027-2031.

De projectvereniging wordt geleid door een raad van bestuur waarvan de leden benoemd worden door de deelnemende gemeenten. Voor alle leden van de raad van bestuur wordt ook een vaste plaatsvervanger aangeduid.

De raad van bestuur bestaat uit stemgerechtigde leden en uit leden met raadgevende stem. Elke gemeenteraad vaardigt één stemgerechtigd lid af naar de raad van bestuur, zijnde een burgemeester, een schepen of een gemeenteraadslid verkozen op een lijst waarvan de verkozenen deel uitmaken van het college van burgemeester en schepenen. De voorzitter wordt gekozen uit de stemgerechtigde leden. Elk stemgerechtigd lid beschikt over slechts één stem. Daarnaast duidt elke deelnemende gemeente één afgevaardigde aan als lid met raadgevende stem. Deze afgevaardigden zijn steeds raadsleden in de deelnemende gemeenten, verkozen op een lijst waarvan geen enkele verkozenen deel uitmaakt van het college van burgemeester en schepenen.

De bestuurders worden benoemd voor de duur van de projectvereniging, maar zijn van rechtswege ontslagnemend bij verlies van hun openbaar mandaat of tot het ogenblik van de algehele vernieuwing van de gemeenteraden.

Budget

Voor het voorkeurscenario Zuiderkempen dienen de gemeenten als groep volgende budgetten in hun meerjarenplanning te voorzien:

- IOED: 1,06 euro per inwoner
- Cultureel Erfgoed: 0,5 euro per inwoner
- Bovenlokale cultuur: 0,68 euro per inwoner

De bijdrage voor de IOED en cultuur dienen jaarlijks geïndexeerd te worden.

De lokale besturen kunnen onderling verder afspreken op welke manier ze individuele dotatie per gemeenten precies willen berekenen. Enkel op basis van een bedrag per inwoners of bijvoorbeeld ook deels op basis van een forfaitair bedrag. In bijlage een simulatie van beide scenario's per deelwerking. Deze simulatie geeft al een idee van de grootteorde van de uiteindelijke dotatie per deelwerking per gemeente.

Juridisch kader

Het decreet lokaal bestuur van 12 december 2017 en latere wijzigingen.

Het regiodecreet van 3 februari 2023.

Het cultureelerfgoeddecreet van 23 december 2021.

Het decreet van 10 juni 2022 tot wijziging van het onroenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.

Het bovenlokalecultuurdecreet van 8 maart 2024.

Statuten van de projectvereniging Kempens Karakter.

BESLUIT

Goedgekeurd met 18 stemmen voor (13 GIB, 1 NV-A, 3 Vooruit en 1 cd&v) en 2 onthoudingen (2 Vlaams Belang).

Artikel 1: De gemeenteraad van gemeente Grobbendonk gaat akkoord met de samenwerking met de gemeenten Grobbendonk, Heist-op-den-Berg, Herentals, Herenthout, Herselt, Hulshout, Lier, Nijlen, Olen, Vorselaar en Westerlo, onder de titel 'Erfgoed en Cultuur Zuiderkempens'.

Artikel 2: De gemeenteraad van gemeente Grobbendonk gaat akkoord om voor die samenwerking de bestaande projectvereniging Kempens Karakter te benutten en die juridische structuur om te vormen tot de projectvereniging Erfgoed en Cultuur Zuiderkempens.

Artikel 3: De gemeenteraad van gemeente Grobbendonk gaat akkoord met de verlenging van de projectvereniging Erfgoed en Cultuur Zuiderkempens (voorheen Kempens Karakter) voor de periode 2027-2031.

Artikel 4: De gemeenteraad van gemeente Grobbendonk keurt de gewijzigde statuten van de projectvereniging Erfgoed en Cultuur Zuiderkempens (voorheen Kempens Karakter) goed, zoals opgenomen in bijlage.

Artikel 5: De gemeenteraad van gemeente Grobbendonk gaat akkoord om met projectvereniging Erfgoed en Cultuur Zuiderkempens samen te werken rond cultureel erfgoed met de gemeenten Grobbendonk, Heist-op-den-Berg, Herentals, Herenthout, Herselt, Hulshout, Lier, Nijlen, Olen, Vorselaar en Westerlo en om hiervoor met de projectvereniging een afwijking op het regiodecreet aan te vragen voor de cultureel erfgoedcel.

Artikel 6: De gemeenteraad van gemeente Grobbendonk gaat akkoord om als groep 0,5 euro per inwoner te voorzien voor de cultureel erfgoedcel van projectvereniging Erfgoed en Cultuur Zuiderkempens.

Artikel 7: De gemeenteraad van gemeente Grobbendonk gaat akkoord om vanuit projectvereniging Erfgoed en Cultuur Zuiderkempens regioconform samen te werken rond bovenlokale cultuur met de gemeenten Grobbendonk, Herentals, Herenthout, Herselt, Hulshout, Olen, Vorselaar en Westerlo.

Artikel 8: De gemeenteraad van gemeente Grobbendonk gaat akkoord dat de gemeenten die aan de bovenlokale cultuurwerking deelnemen samen 0,68€ per inwoner voorzien voor de bovenlokale cultuurwerking van projectvereniging Erfgoed en Cultuur Zuiderkempens.

Artikel 9: De gemeenteraad van gemeente Grobbendonk gaat akkoord om vanuit projectvereniging Erfgoed en Cultuur Zuiderkempens regioconform samen te werken rond onroerend erfgoed:

- voor de IOED Zuiderkempens Oost met de gemeenten Grobbendonk, Herentals, Herenthout, Herselt, Hulshout, Olen, Vorselaar en Westerlo
- voor de IOED Zuiderkempens West met de gemeenten Heist-op-den-Berg, Lier en Nijlen.

Artikel 10: De gemeenteraad van gemeente Grobbendonk gaat akkoord om als groep 1,06 euro per inwoner te voorzien voor de IOED's van projectvereniging Erfgoed en Cultuur Zuiderkempens.